

УДК 614.8:378.147

Кобилянська Ірина

Вінницьке відділення Київського фінансово-економічного коледжу
Національного університету державної податкової служби України

Кобилянський Олександр

д. пед. н., професор
Вінницький національний технічний університет

САМОСТІЙНА ПІЗНАВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Кобилянська І.М., Кобилянський О.В. Самостійна пізнавальна діяльність студентів у процесі вивчення безпеки життєдіяльності.

Розглянуто проблеми організації самостійної роботи студентів економічних спеціальностей в умовах суттєвого скорочення аудиторного навантаження та невідповідності термінології безпеки життєдіяльності в навчальній літературі та нормативно-правових актах.

Ключові слова: безпека життєдіяльності, самостійна робота, інформаційні технології, фахівці економічних спеціальностей.

Kobylyanska I., Kobylyansky A. Independent cognitive activity of students in the study of life safety.

The problems of independent work of students of economic specialties in terms of a significant reduction in classroom hours and non terms of life safety in the academic literature and legal acts.

Keywords: life safety, independent work, information technology, specialists in economy.

Завдання студента у процесі вивчення безпеки життєдіяльності полягає у набутті компетентності з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та призводити до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання.

Аналіз науково-педагогічної літератури доводить, що проблема підвищення рівня підготовки, формування умінь самостійної роботи, професійної спрямованості у процесі навчання студентів дисциплінам природничо-наукової та професійної підготовки повністю не вивчена і потребує значної уваги. Це, в першу чергу, стосується вдосконалення змісту, форм і методів навчання, оскільки слід урахувати, що традиційні методи навчання (лекції, практичні заняття) не завжди здатні формувати компетентного випускника. Більше уваги при цьому потрібно приділяти інтерактивним методам навчання, зокрема лабораторним заняттям, виробничій практиці, виконанню розділів з безпеки життєдіяльності у випускних кваліфікаційних роботах, науково-дослідній роботі студентів. Самостійна робота теж є важливою складовою частиною навчального процесу.

На думку багатьох дослідників (І. Архіпова, В. Безпалько, Г. Бурденюк, Н. Коряковцева, П. Підкасієний, Т. Шамова, С. Шанилов, І. Унт), формування та розвиток якостей професійної самостійності нерозривно пов'язані зі збільшенням об'єму та покращенням якості самостійної роботи в процесі навчання [1,2]. В. Безпалько та П. Підкасієний розкрили суть самостійної роботи студентів і визначили її методичні та теоретичні основи, вивчили структуру, елементи і особливості пізнавальної самостійності [3]. Визначивши педагогічні основи класифікації видів самостійної роботи та способи їх поєднання, вони обґрунтували різні шляхи й методи педагогічного керівництва самостійною діяльністю студентів.

Зокрема, П. Підкасієний вважає, що основою самостійної роботи є постановка проблемно-пізнавального завдання, яке пропонується студентові у цій конкретній ситуації, де, з одного боку, воно стає стимулятором самостійної пізнавальної діяльності, з іншого – детермінує відповідно до дидактичних цілей певну структуру його діяльності. З метою підвищення активності студентів і якості засвоєння ними навчальних матеріалів з безпеки життєдіяльності, потрібно використати рекомендації Т. Епової, Л. Української, В. Щукіна й так

організувати роботу студентів, щоб вона мала практичну та проблемну значущість.

Традиційний підхід до вдосконалення учбової діяльності пропонує та реалізує різні методики проведення лекційних, практичних і лабораторних занять, з метою активізації студента, стимулювання його мотивації, підвищення ефективності сприйняття учбового матеріалу: лекції-дискусії, проблемні лекції, створення проблемних та квазіпрофесійних ситуацій на практичних заняттях тощо. Проте для студентів економічних спеціальностей заочної форми навчальним планом передбачено лише 4 години лекційних занять і основне навантаження перенесено на самостійне вивчення учбового матеріалу. Таким чином, значний резерв підвищення якості процесу навчання пов'язаний з організацією самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студента-заочника є однією з найважливіших складових учбового процесу, в ході якої відбувається формування навичок, умінь і знань і надалі забезпечується засвоєння студентом прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи і, зрештою, здатність вирішувати наукові й практичні завдання. Крім того, вміння вчитися, здобувати інформацію, отримувати необхідні знання, є необхідною умовою постійного професійного зростання фахівця й, як наслідок, його конкурентоспроможності на ринку праці.

Отже, в сучасних умовах потужним засобом організації самостійної роботи студентів є застосування інформаційних технологій, які дозволяють істотно розширити творчий потенціал студентів і при цьому вийти за рамки традиційної моделі вивчення учбової дисципліни. Уміння вчитися самостійно набувається завдяки використанню електронних інформаційних ресурсів з питань безпеки життєдіяльності та навчально-методичних матеріалів, найбільш ефективними з яких є методичне забезпечення для дистанційного навчання.

Збільшення об'єму самостійної роботи студентів з використанням інформаційних технологій супроводжується розширенням інформативного поля, в якому працює студент. Головним результатом подібного роду діяльності є те, що студенти звикають до інформаційного простору з вільним

доступом до будь-яких інформаційних ресурсів. Отримавши навички інформаційного пошуку, майбутній фахівець швидко та ефективно знаходить будь-яку інформацію, що цікавить його. Використання матеріалів мережі Інтернет для самостійному пошуку матеріалу вимагає від студента уміння чітко визначати свої інформаційні потреби, необхідну ретроспективу інформації, правильно сформулювати критерії пошуку. Окрім знання методів пошуку інформації необхідно також уміти її аналізувати, визначати внутрішню несуперечність.

Висновки. За результатами нашого аналізу можна стверджувати, що термінологія більшості сучасних підручників, навчальних посібників і інших навчально-методичних матеріалів з безпеки життєдіяльності не завжди відповідає базовим нормативно-правовим актам з питань безпеки, розробленим у відповідності з вимогами ЕС, що призвело до втрати інтересу при її вивченні та значно ускладнило самостійну роботу як студентів, так і фахівців. Тому, в умовах скорочення навчального навантаження на вивчення БЖД, потрібно основну увагу приділити ознайомленню з сучасними нормативно-правовими актами та відповідними інформаційними ресурсами, а також вдосконаленню навчально-методичних матеріалів з дистанційного навчання з БЖД.

Список використаних джерел

1. Шамова Т.И. Управление образовательными системами : учеб. пособ. для студ. высш. пед. заведений / Т.И. Шамова, Т.М. Давыденко, Г.Н. Шибанова. – М. : Изд. центр «Академия», 2002. – 384 с.
2. Унт Э.И. Индивидуализация и дифференциация образования / Э.И. Унт. – М. : Педагогика, 1980. – 128 с.
3. Беспалько В.П. Системно-методическое обеспечение учебно-воспитательного процесса подготовки специалистов / В.П. Беспалько, Ю.Г. Татур. – М. : Высшая школа, 1989. – 145 с.